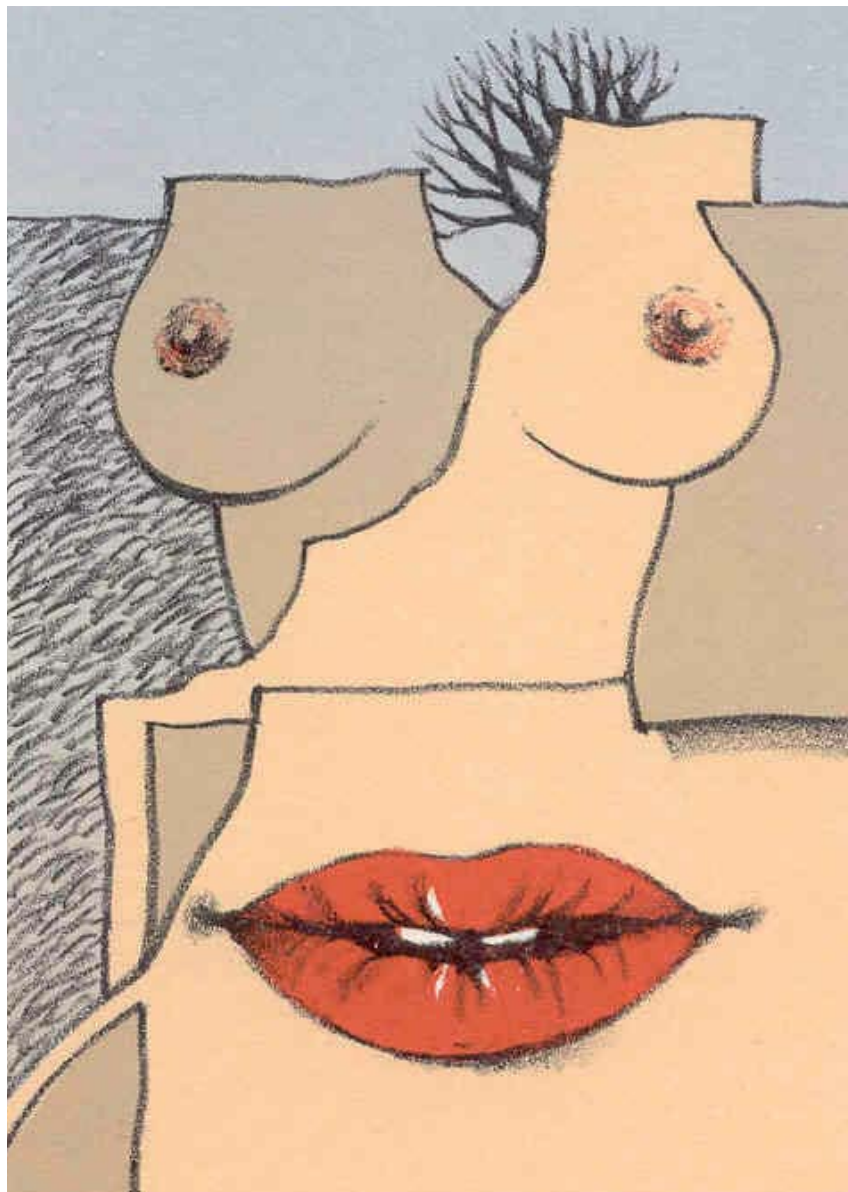

Sexuálně přenosné nemoci a jejich zdravotní rizika

Tato publikace vznikla za laskavého přispění Všeobecné zdravotní pojišťovny České republiky v rámci projektu „Řekni drogám ne!“

Mediální partneři projektu:

Každá dobrá rada je drahá. Někteří dodávají, že škoda dobré rány, která padne vedle. Neplatí to však vždy a v případě novodobého problému nebo daru – globalizace, je dobrých rad určitě třeba.

Zvlášť v případě, kdy celosvětově hledá lidstvo řešení problémů kolem drog, pohlavních a sexuálně přenosných nemocí, nebezpečného alkoholu a stále hloupě tolerovaného kouření, které zabíjejí, ale ne v dětství a pubertě, ale třeba až v dospělosti.

V době medializace se tištěné slovo ztrácí ze zorného pole většiny mladých, ale ti rozumní a zvědaví by si měli, než padnou i nějaké ty rány, i ty nejhorší, třeba osudné a nevratné, přečíst těchto pár řádek - rad do života. Dříve je dávali otec a matka. Dnes, v době spěchu, honu za penězi a postavením, jsou tyto řádky možná posledním varováním!

MUDr. Vladimír Polanecký

Národní koordinátor drogové epidemiologie pro zdravotnictví
Koordinátor informačního systému v epidemiologii
pohlavně přenosných infekcí
Hygienická stanice hl. m. Prahy

Obsah

1. Bezpečný sex
2. Rizikové chování
3. Alkohol a sex
4. Ostatní drogy
5. Sexuálně přenosné nemoci
6. Bezpečnější sex
7. Seznam institucí

Bezpečný sex

Bezpečný sex neexistuje! Možná, že to pro někoho bude znít jako poplašná zpráva, ale už samotné spojení slova bezpečný se slovem „sex“ představuje stejný nesmysl jako kulatý čtverec, studený oheň nebo suchá voda. Máme teď samozřejmě na mysli takový sex, při kterém dochází k tělesnému kontaktu dvou nebo více osob. A hlavním nebezpečím je sexuálně přenosná nemoc. Samozřejmě celkem bezpečný je sex osamělý; tak třeba při onanii nám příliš mnoho nemocí nehrozí. A pokud k tomu další osobu potřebujeme stůj co stůj, je nejbezpečnější metodou třeba sex po telefonu, nebo počítačový sex. Docela hygienická je třeba také vášnivá milostná korespondence na dálku.

Nemusíme mít zrovna rozsáhlé znalosti z anatomie, abychom si všimli, že povrch pohlavních orgánů a tělesných otvorů, jakými jsou třeba pochva, ústa nebo konečník, je pokryt zvláštní, jemnou pokožkou, které se říká sliznice. K jejímu případnému poškození nějakou tou oděrkou není zapotřebí velkého úsilí. Kolikrát je to poškození téměř neviditelné. Odjištěnou pojistkou ručního granátu je pak tělesná tekutina, která se sliznicí přijde do kontaktu. Takovou tekutinou může být krev, sperma, poševní sekret nebo sliny. Vzájemná výměna tělesných tekutin je nejvíce nebezpečnou výměnou a lehkomyšlný kontakt může vážně ohrozit zdraví. Většinou se říká, že když nejde o život, tak nejde o nic. V tomto případě však o život doslova jde!

Rizikové chování

Už naši dědečkové a pradědečkové měli v záhlaví školního vysvědčení známku z „mravů“, které se později začalo říkat známka z „chování“. Takové vysvědčení si dnes člověk píše celoživotně sám. Pokud třeba až do smrti nedohoníme Archimedův zákon, stejně bude naše tělo ve vodě nadlehčováno, a když nebudeme umět zákon gravitační, zasáhne nás jablko padající ze stromu do hlavy stejnou silou, jako kdysi praštilo pana Newtona. Nedostatky v chování však mohou způsobit poškození daleko větší, než je pověstná boule na hlavě.

Když už neexistuje „bezpečný“ sex, připustme tedy, že existuje sex „bezpečnější“.

K tomuto bezpečnějšímu sexu dospějeme chováním, které má na první pohled krkolomné označení „kontrola sociálních faktorů“. Tato kontrola pak snižuje rizika sexu na tu nejmenší míru. Která pravidla to asi budou? Naštěstí to není desatero přikázání, k bezpečnějšímu sexu bude stačit patero:

1. Monogamie – sex s jediným partnerem. Je třeba ovšem upozornit, že monogamie by měla být vzájemná. I stoprocentně monogamní člověk se může nakazit od partnera, který tu monogamii nebere vážně.
2. Poznání partnera – vyplývá z předchozího. Vyvarovat se styku s osobami neznámými a rizikovými.
3. Včasná léčba všech sexuálně přenosných nákaz.
4. V případě sebemenšího podezření či porušení těchto zásad bezpodmínečné použití bariérové ochrany (kondom!).
5. Vyhnout se užívání drog, což se týká i takzvaných drog rekreačních včetně alkoholu. Zvyšuje se totiž pravděpodobnost zanedbání všech výše uvedených pravidel.

Alkohol a sex

Alkohol bývá někdy nazýván nejstarším tekutým afrodiziakem. Na první pohled blahodárny sexuální nápoj může však být ve svých účincích velmi zákeřný a zrádný. První fáze sexuálního sblížení po malých dávkách alkoholu vzkvétá. Zvyšuje se představitivost, klesají morální zábrany. Nepřeborné množství románových příběhů používá alkohol jako rekvizitu svůdce. Na druhé straně bývá alkohol zase používán jako jakési morální alibi po méně zodpovědných sexuálních kontaktech. Klasická věta „nikdy bych to neudělala střízlivá“ zaznívá z úst nejedné svedené a opuštěné.

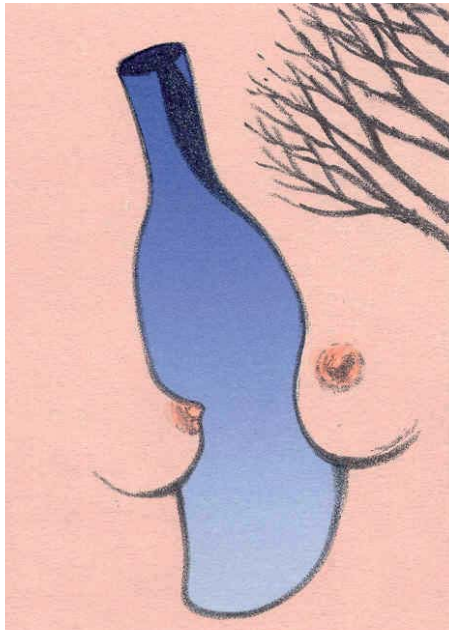
Po vystřízlivění se může zvyšovat pocit provinění, výčitky svědomí a úzkost z následků nezodpovědného jednání. Účinek alkoholu je tedy zcela jasně dvojnásobný. Člověk by si měl uvědomit, s kým alkohol pije a jakou dávku si může dovolit. Něco jiného je sklenka vína vypitá s tím pravým vyvoleným, jiné následky přináší opilství ve společnosti nezodpovědného svůdce nebo sexuálních avantýr chtivé party. Tady už často začíná mnohý příběh z černé kroniky.

Po požití alkoholu nebývá nouze o pocity kocoviny nejen tělesné, ale i duševní. A teď se dostáváme k tomu hlavnímu: alkohol snižuje ostražitost před sexuálně přenosnými chorobami. Člověk se stává lehkomyšlným a ztrácí sebekontrolu. Ne nadarmo se nedávno jeden mladík v anketě svěřil, že po pěti pivech se mu už „líbí každá“. Také ženská ostražitost klesá, což se projevuje nejen větší povolností, ale také ochablou bdělostí antikoncepční. Výsledkem pak může být nejen sexuálně přenosná nemoc, ale navíc ještě třeba nežádoucí těhotenství.

Zejména pití alkoholu v těhotenství může vést k neblahým následkům pro plod. Až do nedávné doby se prakticky nevědělo o takzvaném fetálním alkoholovém syndromu, který se projevuje postižením plodu v důsledku konzumace i menších dávek alkoholu těhotnou ženou v prvních třech měsících těhotenství. Nejčastějšími nálezy jsou abnormality růstu zejména rozměrů hlavičky, postižení očního nervu s častými zrakovými vadami a šilháním, problémy s kojením a sáním. U těchto dětí byly také zaznamenány častější psychické poruchy včetně snížení IQ.

A nemusí to být přímo postižení, které se projeví bezprostředně po porodu. Konzumace alkoholu v těhotenství může vést k závažným komplikacím i v pozdějším vývoji dítěte. Ty se projevují poruchami spánku, sníženou pozorností, hyperaktivitou a problémy s učením. Nejméně pro čtvrtinu těchto dětí je nutné doučování.

Ostatní drogy

Hned na druhém místě po alkoholu je zapotřebí jmenovat kouření. O nebezpečí vzniku rakoviny plic a cévních nemocí ví snad už každý. Také je známo nebezpečí takzvaného pasivního kouření způsobeného pobytem v zakouřených místnostech. Málo se však ví o zhojném vlivu kouření na reprodukční zdraví. Kouřící těhotná žena vlastně svůj plod v děloze dusí, výsledkem je pak nižší porodní váha a další porodnické komplikace.

O nebezpečí návykových látek toho bylo v poslední době řečeno a napsáno více než dost. Snad neexistuje člověk, který by nevěděl, že jejich konzumace vede ke změnám osobnosti, snížené výkonnosti a oslabení inteligence, což se nutně projeví v abnormálním vztahu ke společnosti. Ať už se jedná o stimulační, povzbudivé látky (kokain, amfetamin, pervitin), opiáty (heroin), halucinogeny (LSD, houba lysohlávka) nebo psychotropní léky (např. často zneužívaný rohypnol) platí o nich prakticky totéž jako o alkoholu. Snižují ostražitost před sexuálně přenosnou infekcí a navíc ještě, pokud jsou třeba aplikovány injekční jehlou, představují velmi častý přímý způsob nákazy smrtelné infekce HIV/AIDS.

Velmi často se v souvislosti s rizikovým sexem hovoří také o konopných drogách (marihuana, hašiš). Nebezpečí je obdobné jako při kouření tabáku, navíc pak konzumace těchto drog výrazně zvyšuje nezodpovědné chování spojené s rizikem sexuálně přenosných chorob. Zejména v kombinaci s alkoholem je pak jejich účinek možno kvalifikovat jako jednoznačně zhojný. Drogová závislost se v pokročilejších fázích stává doslova hrobařem sexuální aktivity. Stejně jako notorický alkoholik bývá zpravidla frigidní a impotentní, k podobným smutným koncům vede i stav, který bývá velmi přiléhavě nazýván „vyhuleným mozkiem“.

Sexuálně přenosné nemoci

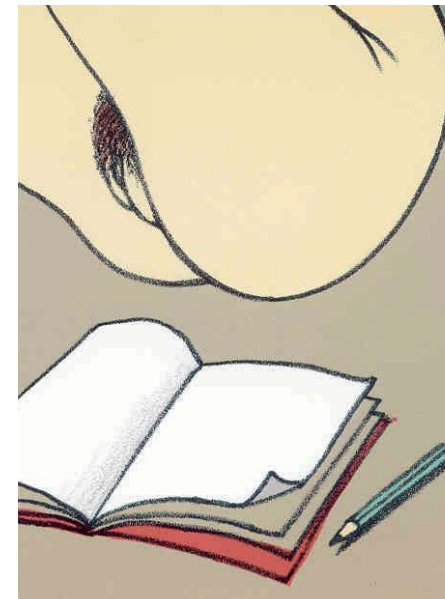
K těmto nemocem řadíme všechny choroby, jejichž šíření je umožněno převážně nebo výhradně pohlavním stykem. Po druhé světové válce se naše země naštěstí vyhnula explozivnímu růstu těchto infekcí tak, jak ho naši předkové znali po všech válečných dobách v minulosti. Bylo to jistě díky pokrokovému československému zákonu z roku 1921, o potírání pohlavních nemocí. K účinnosti těchto zákonných norem v pozdější době nepochybně přispěl i objev penicilinu (v léčení příjice byl poprvé použit už v roce 1943) a dalších antibiotik, v neposlední řadě však také růst životní úrovně a zdravotního uvědomění obyvatelstva. Díky všem těmto okolnostem poklesl výskyt sexuálních infekcí v padesátých letech na naprosté minimum.

V průběhu let šedesátých se však karta obrátila a za dalších dvacet let vzrostl v evropských zemích počet nákazy kapavkou třikrát a příjici dokonce pětikrát. K původním „klasickým“ pohlavním nemocem však přibýly ještě nejméně dvě desítky dalších sexuálně přenosných nákaz, které se dříve za sexuálně přenosné nepovažovaly nebo jejich poznání umožnil rozvoj moderních diagnostických metod. V minulosti byly sexuálně přenosné nemoci často zaměňovány s chorobami jinými, například ve středověku byla takto zaměňována příjice s malomocenstvím. Dokonce i kapavka a příjice se od sebe začaly oddělovat až koncem 18. století. V té době už lidé velmi dobře tušili, že se nákaza přenáší pohlavním stykem.

Syfilis

Rozšíření seznamu sexuálně přenosných nemocí ještě neznamená, že bychom se klasických nákaz, jako je kapavka a příjice, už nemuseli obávat. Několik epidemií syfilidy na našem území v poslední době a zejména její explozivní růst v některých postkomunistických zemích zcela jasně svědčí o tom, že když se spojí lehkomyšlnost s neznalostí, svou trochou do mlýna ještě přispěje promiskuita a náhoda, může být náhle na zdraví ohrožena poměrně velká skupina obyvatelstva. Mikrob způsobující příjici – syfilis (*Treponema pallidum*) totiž může do těla vstupovat nejen při normálním pohlavním styku, ale i při kontaktech ústy nebo konečníkem. V místech vstupu se asi za tři týdny utvoří takzvaný tvrdý vřed. Není to, jak se často laici domnívají, vřed hnisavý (furunkl), je spíše podobný bércovému vředu. Jde v podstatě o ztrátu kožní nebo

slizniční tkáň kruhového nebo oválného tvaru velikosti čočky až pětikorunové mince, výjimečně větší. Masově růžová spodina nekrvácí, výrazněji nebolí a má tužší, až chrupavkovitý podklad. Asi za dalších sedm až deset dní se přidruží nebolestivé zduření příslušných mízních uzlin. Tento vřed se za dva až tři týdny zahojí a za dalších tři až pět týdnů se začínají na různých místech těla objevovat syfilitické vyrážky. Ty mohou být tak rozličného charakteru a umístění, že by je měl posuzovat vždy odborný kožní lékař. Všechny tyto projevy se zahrnují pod pojem druhého stadia syfilidy. V té době však příjící mikrob začíná pronikat do různých tkání celého těla, aby tak, často až po řadě let, dal vznik třetímu stadiu, takzvané orgánové syfilidě. V dnešní době, kdy bývá nákaza zachycena a léčena již v prvních dvou stadiích, jsou tato orgánová poškození vzácností. Po

řadu staletí však sužovala naše předky a na příznaky syfilitické infekce třetího stadia zemřela nejedna slavná osobnost, státník nebo věhlasný umělec. Mohlo jít o poškození aorty, centrálního nervstva a jiných životně důležitých orgánů.

Zákeřnost syfilitické infekce spočívá v tom, že v těhotenství proniká do krevního oběhu plodu a dává vznik tak zvané vrozené příjici. Těhotenství buď končí potratem nebo se narodí dítě syfilitickou infekcí trvale poškozené. V léčbě příjice je suverénním lékem pořád klasický penicilin ve vysokých dávkách. Znamená to, že při včasné zachycení a léčení se již dnes nemusíme syfilitické infekce, která dříve kosila celé generace našich předků, obávat.

Kapavka

Kapavka – gonorrhoea je více než desetkrát častější sexuálně přenosnou chorobou než příjice. Její mikroskopický původce – gonokok vyvolává hnisavý zánět sliznic močového a pohlavního ústrojí. Kromě sliznic močové trubice a děložního hrdla postihuje také často sliznici konečníku nebo také oční spojivku. Při pokročilé neléčené nákaze však může vyvolat i postižení jiných orgánů,

kloubů, sliznice úst, nosu a hltanu. Vzácností nebývá v takových případech ani kapavčitá sepse – otrava krve.

Prvním příznakem u mužů bývá za tři až pět dní po podezřelém pohlavním styku pálení a řezání při močení společně s hnisavým výtokem z močové roury a zarudnutím jejího zevního ústí. Toto akutní stadium někdy může přejít do stadia chronického, kdy bolestivé příznaky vymizí, výtok se objevuje jenom ráno a šíří se z močového ústrojí na ústrojí pohlavní (chámovody, nadvarlata) s následným možným poškozením plodnosti.

U ženy od nákazy do objevení se prvních příznaků uplyne často delší doba, průměrně pět až sedm dní. Příznaky (výtok a obtíže při močení) jsou však podstatně mírnější než u muže. To je také příčinou toho, že často více než polovina kapavčitých nákaz u ženy unikne pozornosti. Žena je v té době pochopitelně infekční a o své nemoci se často dozví, až když nakazí dalšího muže. Tato zákeřnost kapavky je možná také příčinou toho, že kapavka stále léčebné péči jaksi uniká. Druhou příčinou je získaná odolnost gonokoka vůči penicilinu, takže na základě výsledků vyšetření musíme často volit kombinaci jiných antibiotik. Neléčená kapavka může, podobně jako u muže, vést k orgánovému poškození a ke vzestupu gonokoka do vyšších oddílů rodidel. Z toho pak může vzniknout postižení vejcovodů s jejich následnou neprůchodností a neplodností.

I po vyléčení kapavky jsou ještě nutná kontrolní vyšetření. Teprve opakovaná negativita těchto vyšetření na nepřítomnost gonokoka umožňuje prohlásit pacienta nebo pacientku za zcela vyléčené a zdravé.

Chlamydie, gardnerelly a mykoplazmata

Snad největší pokrok a nejvíce nových objevů bylo v posledních letech učiněno v oblasti takzvaných chlamydiových nákaz. Jejich zákeřnost spočívá v tom, že chlamydie jsou strukturálně velmi složité mikroorganismy a jejich růstový cyklus je nutí parazitovat v hostitelských buňkách. Tato jejich neschopnost růstu v umělém prostředí právě velice znesnadňuje jejich zjištění. Přitom se odhaduje, že chlamydiové nákazy jsou v dnešní době vůbec nejčastější sexuálně přenosnou infekcí, často doprovázejí kapavku a u žen způsobují záněty vnitřních pohlavních orgánů. Rovněž u mužů způsobují tak zvané nekapavčité záněty močové roury, které se projevují často jen velmi malými a snadno přehlédnutelnými příznaky. I když například oční nákaza chlamydiemi, takzvaný trachom, byla známa už

ve starověku, možnost pohlavního přenosu a zařazení chlamydií mezi STD je záležitostí moderních poznatků lékařské vědy. Podle amerických statistik se asi čtvrtina mužů a asi třetina žen nakazí současně kapavkou i chlamydiemi. Nejúčinnějším lékem je tetracyklin.

Naopak stále větší rozšíření u nás doznává postižení tak zvanými nespecifickými záněty mykoplazmové infekce a choroby způsobené mikroorganismem *Gardnerella vaginalis*. Tato onemocnění zejména u žen vyvolávají dlouhotrvající, obtěžující a zapáchající výtoky.

Genitální opar

Samostatným druhem sexuálně přenosných nemocí jsou infekce způsobené různými viry. Je zajímavé, jak většina lidí velmi málo ví o možnosti pohlavního přenosu tak zvané herpetické infekce. Jde o opar pohlavního ústrojí – herpes genitalis, projevující se v prvním stadiu nemoci bolestivými puchýřky, podobně jako příbuzný opar na rtu. V té chvíli je nemoc nejvíce nakažlivá. Později puchýřky zaschnou ve stroupek a pak zmizí. Tato infekce se v posledních letech stává masovým nebezpečím zejména v průmyslově vyspělých zemích a nabývá charakteru nemoci sociálního významu.

Stejně jako opar rtu, tak i genitální opar je nemoc vlastně nevyléčitelná. Virus přežívá ve skryté podobě v nervových gangliích a výsev v podobě puchýřků může být způsoben horečnatým onemocněním, stresem nebo třeba i menstruací.

Další virové infekce

Zvláštní odrůdou virových sexuálně přenosných nákaz jsou cytomegalovirové infekce. Nebezpečná je nákaza plodu v průběhu těhotenství nebo během porodu. Podle posledních výzkumů se může projevit i v pozdějších stádiích života opožděným vývojem a některými nervovými poruchami.

Takzvaný papilomový virus je zase odpovědný za růst bradavičnatých výrůstků v oblasti zevních pohlavních orgánů. Tyto výrůstky, špičaté kondylomy, jsou již popisovány v lékařských zprávách před mnoha staletími. Teprve novodobé výzkumy však odhalily jejich infekční virový původ a právem zařadily toto onemocnění mezi sexuálně přenosné choroby.

O tom, jak pestrá je škála sexuálně přenosných nemocí, svědčí i prokázaná skutečnost, že také virová žloutenka může být přenesena sexuálním kontaktem, zejména nebezpečná je virová žloutenka typu C, přenášená nejen injekční jehlou, ale také orálním sexem, dokonce i normální souloží. Na rozdíl od žloutenky typu A a B zde neexistuje očkování.

HIV/AIDS

Pochopitelně největší zájem v posledních letech vzbuzuje sexuálně přenosná nemoc spočívající v selhání obranyschopnosti lidského organismu proti řadě běžných nakažlivých nemocí a některých nádorů. Je to syndrom získaného selhání imunity – Acquired immunodeficiency syndrome – AIDS. O nemocných bylo poprvé referováno v červnu 1981, záhy pak byl objeven původce – virus zvaný HIV, a během několika let onemocnění přerostlo v celosvětovou pandemii, která již stačila zahubit na celém světě více lidí než všechny morové epidemie středověku. Onemocnění je smrtelné. Virus se vyskytuje v krvi, spermatu a v poševním sekretu, přenáší se pohlavním stykem, velmi často homosexuálním, infikovanou krví a během těhotenství nebo při porodu od nakažené matky na plod či novorozence.

Největším rizikem nákazy jsou promiskuitní osoby střídající větší počet často neznámých sexuálních partnerů, dále homo- a bisexuální muži, jejich sexuální partneři a v neposlední řadě pak narkomani a jiné osoby, které si půjčují injekční stříkačky a jehly. Zákeřnost tohoto onemocnění spočívá v téměř bezpříznakovém počátečním stadiu a velmi dlouhé inkubační době. Bezpříznakoví jedinci představují největší nebezpečí šíření infekce. Tato se ovšem v žádném případě nemůže šířit běžným společenským stykem ani bodnutím hmyzem. V současné době známé léky nedokáží nemoc vyléčit, nanejvýš zastaví její další postup někdy až na řadu let. Postižený je však nadosmrti infekční.

Prvoci a paraziti

Výčet sexuálně přenosných nemocí by nebyl úplný, kdybychom se ještě nezmínili o infekcích způsobených prvoky a zevními parazity. Mezi ty první patří především trichomoníáza – nákaza způsobená bičenkou poševní. Tento prvok nemusí vždy vyvolat páchnoucí výtok, i zde mnohá nákaza probíhá víceméně skrytě. Onemocnění se pro svůj vysoký výskyt (dříve se udávalo až 20 procent populace) stává závažným zdravotním a sociálním problémem. V současné

době máme k dispozici účinné léky (metronidazol, Entizol), a proto se výskyt o něco snížil, existuje však stále nebezpečí v podobě pozdního záchytu, v důsledku promiskuity a nedostatečného současného léčení všech sexuálních partnerů (tak zvaný ping-pong efekt šíření infekce).

Parazitární onemocnění přenášená pohlavním stykem jsou především vyvolána vši ohanbí, tzv. muňkou, a zákožkou svrabovou. Proti oběma onemocněním máme rovněž účinné léky, je však zapotřebí na onemocnění těmito parazity myslet, protože příznaky se mohou často skrývat pod obrazem různých jiných kožních chorob.

Bezpečnější sex

Je to tedy docela slušná řádka nemocí, které mohou člověka potkat v důsledku přenosu infekce při pohlavním styku. Vzhledem k této skutečnosti jsme již na začátku řekli, že vlastně neexistuje stoprocentně bezpečný sex. Budme tedy poněkud skromnější a použijeme jako hlavní opatření proti všem sexuálně přenosným nemocem alespoň takzvaný bezpečnější sex (safer sex). Ten spočívá v takových postupech, při nichž se žádné tělesné tekutiny jednoho partnera nedostanou na sliznice pochvy, úst, řiť nebo očí, ani na žádné sebemenší

poranění kůže druhého partnera. Při souloži do pochvy, do úst nebo do konečníku se lze chránit prezervativem, který se pochopitelně nikdy nesmí slinit nebo potírat mastnotou. Umělé sexuální sanitární pomůcky (vibrátory, umělé pochvy apod.) se nikdy nesmějí půjčovat jiným osobám.

Nebezpečné je i zavádění prstů do pochvy nebo do řiť partnera či partnerky (nebezpečí poranění a infekce prostřednictvím kožní záděry). Dráždění pohlavních orgánů nebo řitního otvoru ústy, intenzivní líbání s kousáním do rtů, jazyka a do prsních bradavek představuje rovněž nebezpečné sexuální prak-

tiky. Naopak zase použití tak zvaných lubrikačních prostředků, které svou kluzkostí zmenšují pravděpodobnost poranění, představuje nesporný přínos k bezpečnějšímu styku. Za poměrně bezpečný lze pokládat takový druh sexuálního styku, při kterém nedochází k výměně tělesných tekutin, zvláště ne krve s krví a semene s krví.

A závěrem tedy ještě jednou, neboť opakování je matkou moudrosti: vůbec nejúčinnějším preventivním opatřením proti šíření sexuálně přenosných nemocí je zdravý sexuální partner a zachovávání párové sexuální věrnosti. Vyhýbání se nebezpečným drogám, ale také takzvaným rekreačním drogám včetně alkoholu, výrazně napomáhá dodržování zásad bezpečnějšího sexu. Naproti tomu střídání partnerů, skupinový sex, řemeslná prostituce a nevybíravé styky s neznámými osobami představují hlavní nebezpečí všech výše uvedených nález včetně smrtelného nebezpečí HIV/AIDS. Se zdravým sexuálním partnerem či partnerkou je pak i provádění méně obvyklých sexuálních praktik bezpečnou zárukou před přenosem všech sexuálně přenosných nemocí.

Seznam institucí v drogové oblasti

Praha 5: FN Motol

Centrum pro infekční oddělení

V Úvalu 84, 150 00 Praha 5

tel.: 224 436 929, 224 436 928

MUDr. Tulach - komplexní lékařská péče
(hepatitida, psychoterapie,
konzultace, komplikace u toxikomanů)

Praha 1:

Centrum metadonové substituce Drop In

Karolíny Světlé 18 - nízkoprahové zařízení, 110 00 Praha 1

tel.: 222 221 431, 222 221 124

MUDr. Presl, MUDr. Veselý

Praha 2: Substituční centrum Apolinář

Apolinářská 4a

tel.: 224 968 217

MUDr. Bečka - metadonový program

Nízkoprahová zařízení

Beroun: Tyrkys, Centrum prev. drog. závislostí, S. K. Neumana 1141,
266 01 Beroun, tel.: 311 626 173

České Budějovice: Poradna
drogových závislostí zdravotního ústavu, Na Sadech 25
tel.: 386 350 888

Děčín: K-Centrum, Dlouhá jízda 1257, 405 02 Děčín
tel.: 412 531 415, e-mail: l.plihalova@quick.cz

Frýdek-Místek: Centrum nové naděje, Dolní 96, 738 01 Frýdek-Místek
tel.: 558 629 223, Mgr. Oroszy

Havířov: Centrum drogové pomoci, Hřbitovní 12, 736 00 Havířov
tel.: 596 884 854, Mgr. Bezděková - poradenství, hygienický servis, harm
reduction

Hranice: Centrum Kappa, Skalní 1059
tel.: 581 607 022, 605 211 218,
e-mail: hranice@k-centrum.cz

Chomutov: K-Centrum, Hálkova 224, 430 01 Chomutov
tel.: 474 652 030, 605 112 240 – harm reduction, poradenství,
soc. a hyg. servis

Kadaň: K-Centrum, Husova 1325,
432 01 Kadaň
tel.: 474 335 347, 603 809 312 (nonstop) - harm reduction, poradenství,
streetwork, soc. a hyg. servis

Karlovy Vary: K-Centrum, Krále Jiřího 38
tel.: 353 222 742, 603 809 312,
Mgr. Chrzová - poradenství, harm reduction, soc. pomoc

Kladno: Centrum drogové prevence a krizové pomoci, Kročehlavská 49,
272 01 Kladno, tel.: 312 682 177,
PhDr. Urbářová (vedoucí) - terapie (individuální, skupinová, rodinná, primární
a sekundární prevence)

Liberec 5: Středisko výchovné péče, Na Výšinách 451/9
tel.: 482 757 275, 728 145 169,
482 750 807, Mgr. Sychrová

Litoměřice: K-Centrum,
Novobranská 15, 412 01 Litoměřice
tel.: 416 737 182,
728 262 683, 606 229 979,
e-mail: kclitomerice@tiscali.cz

Most: Most k naději,
Jilemnického 1929, 434 01 Most
tel.: 476 104 877, p. Gertnerová

Olomouc: Oddělení Podané ruce,
K-Centrum Walhalla, Sokolská 48
tel.: 585 220 034

Olomouc: P-Centrum, Lafayetteova 9
tel./fax: 585 221 983, PhDr. Krutilová - prevence, poradenství, ambulantní
léčba, následná péče

Ostrava-Vítkovice: K-Centrum RENARKON, Halasova 16,
703 00 Ostrava-Vítkovice
tel.: 596 638 806, 724 154 239, PhDr. Gembal

Pardubice: K-Centrum,
Demokratické mládeže 2701
tel.: 466 335 054, 604 134 088,
p. Procházka

Plzeň: K-Centrum, Havířská 11,
301 00 Plzeň
tel./fax: 377 421 034, 731 522 288, krizová linka 377 421 374

Praha 1: Drop In,
Karolíny Světlé 18
tel.: 222 221 431, 222 221 124
- nízkoprahové zařízení,
e-mail: stredisko@dropin.cz

Praha 2: Anima, Apolinářská 4a,
128 00 Praha 2
tel.: 224 968 238,
224 968 239 - rodinná terapie

Praha 2: Kontakt, vestibul stanice metra Karlovo nám.
(výstup Palackého nám.)
tel.: 222 646 151, 731 056 172, 731 056 708 - informační centrum soc. po-
moci,
e-mail: infokontakt@mcssp.cz

Praha 4: Eset – Help,
Markušova 1555, 149 00 Praha 4
tel.: 272 920 297 - konzultace, psychoterapie, doléčovací skupina

Praha 4: Výchovný ústav,
Buškovice 203, 441 01 Podbořany
tel.: 415 214 009 - rodinná terapie, vzdělávání odborníky
v pomáhajících profesích

Praha 7: K-Centrum, Osadní 2
tel.: 283 872 186 – nízkoprahové zařízení pro uživatele nealk. drog

Praha 9: Oddělení Triangl, Šromova 861
tel.: 604 252 887, Mgr. Dobeš - poradna pro rodinu, manželství a mezilidské
vztahy

Přerov: Kappa - HELP,
Kosmákova 44, 750 01 Přerov
tel.: 581 207 901, 605 211 355, p. Svobodová

Šumperk: K-Centrum KRÉDO,
Polská 1/82, 787 01 Šumperk
tel.: 583 212 168, p. Kubíček - kontaktní a poradenské centrum

Trutnov: Riaps,
Náchodská 359,
541 01 Trutnov
tel.: 499 814 890 - poradenství, výměna, soc. a hyg. servis.

Ústí nad Labem: K-Centrum, Velká hradební 13/47
tel.: 475 210 626, nízkoprahové zařízení, Mgr. Koblížková - vedoucí

Léčebny

Bílá Voda: PL u Javorníka,
okres Jeseník
tel.: 584 413 208, 209, MUDr. Jeřábek

Červený Dvůr: PL
tel.: 380 739 131 - toxik. a alkoholici společná, léčba trvá 3–6 měsíců

Dobřany: PL
tel.: 377 813 111

Havlíčkův Brod: PL
tel.: 569 478 111

Horní Beřkovice: PL
tel.: 416 808 111

Hradec Králové: PL, Nechanice (22 km od HK), 503 15 Nechanice
tel.: 495 800 952, MUDr. Čížek

Hradec Králové: AT ambulance,
Hradecká 1172, 500 03 Hradec Králové
tel.: 495 832 221, 495 833 232,
495 832 410 - alkohol, drogy, gamblerství, substituční program

Jemnice: PL, Budějovická 625,
675 31 Jemnice
tel.: 568 450 728, 568 450 790, MUDr. Benešová
- pro klienty 15–20 let (je možné i starší), bez detoxu, léčba 7 měsíců

Opava: PL, Olomoucká 88,
746 01 Opava
tel.: 553 695 111, l. 147, 149,
MUDr. Chvíla - detoxikace, 3 měs. léčby, režim, psychoterapie

Plzeň: AT ambulance psych. kliniky, léčebna
tel.: 377 103 156 (157),
fax: 377 103 193 - přijímací pohovor, léčba 2 měs. (15 lidí), po 14 dnech vy-
cházky, psychoterapie, relaxace, holotropní dýchání

Praha 8: PL Bohnice, Ústavní 91
tel.: 284 016 144 - příjem,
284 016 231 - léč. odd muži (pavilon 31), MUDr. Prokeš - 284 016 374,
MUDr. Nešpor - tel. 284 016 249, léč. odd. ženy (pavilon 8) - 284 016 208,
detox - 284 016 379
MUDr. Dvořák - 284 016 655

Želiv: AT, Želiv 152, 394 44 Želiv
tel.: 565 581 226

Komunity

Terapeutická komunita:

Podolánky 383,
739 12 Čeladná-Podolánky,
okr. Frýdek Místek
tel.: 558 684 334

Karlovy: Smetanova Lhota,
398 04 Čimelice
tel.: 382 229 655 – terapeutická komunita, podmínkou přijetí je detox a věk od
17 let, jedná se o střednědobou léčbu 6–8 měsíců, léčba závislých matek
s dětmi

Magdalena: Dobříšská 56, P.O. Box 3, 252 10 Mníšek pod Brdy
tel.: 318 599 125 – lékaři, příjem, 603 867 385 - MUDr. Nevšimal,
fax: 318 592 596, 737 284 599
www.magdalena-ops.cz, e-mail: magdalena.ops@iol.cz

Němčice: Sananim, Zámek 1,
Němčice u Volyně, 387 19 Čestice, terapeut. komunita tel.: 383 396 120,
777 196 120, Bc. Hulík, vstupní filtr K-Centrum, délka léčby cca 1 rok, nástup
po detoxikaci, terapie, režim, samospráva, rehabilitace, resocializace, pracov-
ní terapie,
e-mail: nemcice@sananim.cz

Nová Ves: Nová Ves 55,
463 31 Chrastava
tel.: 485 146 988 - dobrovolný pobyt max. 15 měsíců, TKDZ

Pastor Bonus: terapeutická komunita, Podlesí 20, 793 31 Světlá Hora
tel.: 602 743 842, Mgr. Opletal

Podcestný Mlýn: Kostelní Vydří 64, 380 01 Dačice
tel.: 384 420 172, 777 916 271,
Ing. Bartošek - komunita terapeutická. Spadají pod sdružení Podané ruce.

Řevnice: Cesta Řevnice,
Sádecká 169
tel.: 257 721 795, 257 721 231, MUDr. Platz - pro věk. kat. 15-18 let

KC Spektrum: Žižkova 8, 591 01 Žďár nad Sázavou
tel.: 566 620 098

Detoxy

Praha 2: Detoxifikační oddělení, Apolinářská 4, Praha 2
tel.: 224 968 200, MUDr. Popov, 224 968 203 (205, 225, 296, 869) - pro muže
i ženy

Most: Nemocnice, J. E. Purkyně 270, psychiatrické oddělení D, 434 64 Most
tel.: 476 172 109 - pro muže a ženy

PL Pízeň: Alej Svobody č. 80,
304 60 Pízeň
tel.: 377 103 111 - ústředna, 3131 - MUDr. Chaloupková, 3193 - odvykací
oddělení, MUDr. Stehlík

PL Brno: Černovice, Húskova 2,
618 32 Brno - Černovice
tel.: 548 123 111, 548 123 519, MUDr. Pokora

PL Bílá Voda:
Bílá Voda u Javorníka 790 69
tel.: 584 414 156, 584 414 155 - terapeut. komunita pro muže i ženy od 16 let

Krizová centra

Palata: Denní psychoterapeutický
stacionář Horní Palata, U Nesypky 28
tel.: 257 322 366, MUDr. Forman

Praha 3: Riaps, Chelčického 39
tel.: 222 586 768, 222 582 151
- krizové pobyty na 5 dní, ambulantní služby psychoter., poradenské
a psychiatrické

Praha 4: Denní psychoterapeutické sanatorium Nad Ondřejovem,
Znojemska 5
tel.: 261 227 944, 777 612 279

Praha 8-Bohnice: Centrum krizové intervence
tel.: 284 016 666 - zaměření od 18 let

Ambulantní postpěče

Děčín: Děčínské doléčovací centrum, Fugnerova 665/18, 405 01 Děčín
tel.: 412 510 259, 412 535 533,
p. Plicková - chráněné bydlení, zaměstnání, skupinová terapie, poradenství,
arteterapie, volnočasové aktivity

Děčín: Krizová poradna, poliklinika, U Plovárny
tel.: 412 502 129

Liberec: CAS Advaita, Felberova 123, 460 01 Liberec 5
tel.: 482 750 607 (vchod z Rumunské ulice), individuální a skupinová terapie,
asistence, volnočasové aktivity, sociální a právní poradenství

Pardubice: Ambulantní program AD Centra, zařízení klubu Hurá kamarád,
Demokratické mládeže 2701
tel.: 466 510 160

Praha 5: Centrum následné péče, Drop In, Holečkova 33
tel.: 257 326 080,
Mgr. Klouček - doléčovací středisko, individuální i skupinová terapie,
rodičovské skupiny, individuální konzultace s rodinou, rehabilitační pobyty

Praha 7: Denní stacionář Sananim, Janovského 26
tel.: 220 803 130, 605 212 175,
PhDr. Ilona Preslová
- zaměření nad 16 let, podmínka nástupu je abstinence v době nástupu,
motivace ke změně života, 3 měs. intenzivní léčba, skupinová terapie

Praha 9: Občanské sdružení Sananim, Ovčí hájek 2549/64A,
158 00 Praha 13
tel.: 284 822 872, www.sananim.cz

Vlašim: Diakonie, Benešovská 507, 258 01 Vlašim
tel.: 317 844 482, Mgr. Trusina

Ostatní organizace:

Praha 1: Alcoholic Anonymous
Na Poříčí 12, Praha 1
tel.: 224 818 247, 724 162 239, 603 939 486

Praha 2: Nemocnice - Chirurgie, Karlovo nám., Praha 2
tel. 224 961 111 - ústředna, 224 962 209 - ambulance

Brno: Drug Azyl, Vídeňská 3, Brno
tel.: 543 246 524, 543 249 343,
e-mail: drugazyl@podaneruce.cz

VŠEOBECNÁ ZDRAVOTNÍ POJIŠŤOVNA
ČESKÉ REPUBLIKY

Autor: MUDr. Radim Uzel CSc.
Odborný poradce: MUDr. Vladimír Polanecký

Ilustrace © Josef Velčovský

Vydalo: Nakladatelství MEDEA KULTUR, s. r. o.

